

Februari (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Vandaag kan ik er eigenlijk niet omheen, gisteren heeft het vrouwelijke staatshoofd der Nederlanden bekend gemaakt dat zij over een paar maanden zal aftreden. Na 123 jaar, na 3 koninginnen en een regentes, zal weer een man de troon

bestijgen. Koningsgezind, koninginnegezind of juist niet, wat zullen we merken van het verschil, een vrouwelijk of een mannelijk staatshoofd? Of zoals Karin Spaïnk opmerkte? *“Een koning is geen koningin. Wedden dat ons idee over de monarchie verandert als we een man als staatshoofd krijgen.”* (zie artikel www.spaink.net). Zijn de dames op de troon tevredener geweest met de ceremoniële status die zij hadden dan Willem Alexander zal zijn? En hoe zal de nieuwe koningin zich ontwikkelen in vergelijking met de voormalige prins-gemalen?

Tijdens een ruime eeuw vrouwelijk koningschap is de wereld erg veranderd, ook waar het vrouwenrechten betreft. Neem bijvoorbeeld het **vrouwenkiesrecht**. In 1894, dus 4 jaar na de dood van de laatste koning Willem III, en 5 jaar na de oprichting van de eerste Nederlandse vrouwenorganisatie, werd de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht opgericht door o.a. Aletta Jacobs en Wilhelmina Drucker. 23 jaar later, in 1917, zorgde een grondwetswijziging voor de invoering van het algemeen kiesrecht, waarbij het passief kiesrecht voor vrouwen en mannen mogelijk werd gemaakt. Onder druk van diverse bewegingen wordt 2 jaar later ook het actieve kiesrecht voor vrouwen ingesteld. Koningin Wilhelmina, weliswaar het eerste vrouwelijke staatshoofd van de Nederlandse monarchie, was toen al ruim 20 jaar vorstin. Overigens bij gebrek aan mannelijke nakomelingen van haar vader. Pas in 1983 werd in Nederland het volledig eerstgeboorterecht ingevoerd, waardoor bij de troonopvolging geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen vrouwelijke en mannelijke nakomelingen/familieleden.

Al dan niet toevallig is gisteren ook de fusie van Aletta, instituut voor vrouwengeschiedenis, en E-Quality, kenniscentrum voor emancipatie, gezin en diversiteit, officieel gepresenteerd. Samen dragen ze een nieuwe naam, **Atria**. Op de site wordt de doelstelling beschreven en nieuwe de naam uitgelegd: atria als meervoud

van atrium, ruimte. Ze willen als kennisinstituut staan voor ruim denken over vrouwen, over vrouwelijkheid en mannelijkheid, en over gender; letterlijk en figuurlijk ruimte bieden aan kennis over vrouwen en mannen, emancipatie, feminisme en vrouwen in de geschiedenis. En dat alles op een manier die uiteenlopende kennisdomeinen verbindt. Atria verwijst ook naar een dubbelster, de helderste ster in het sterrenbeeld Zuiderdriehoek. Aanvullend daarop: de atria zijn ook de boezems van ons hart, de ruimtes waar het bloed zich verzamelt na de rondreis door ons lichaam en de longen. Beide atria hebben een oor, figuurlijk gesproken: de mogelijkheid om te luisteren naar de ervaringen van het bloed in ons lichaam. Die mogelijkheid wens ik de medewerkers van Atria toe, luisteren naar vrouwen en mannen in de samenleving, naar hoe mensen hun invulling willen geven aan hun vrouwelijke en/of mannelijke identiteit, als basis voor verdere menselijke ontwikkeling.

The logo for Atria, featuring the word "atria" in a large, bold, lowercase yellow font. Below it, in a smaller, uppercase grey font, is the text "INSTITUTE ON GENDER EQUALITY AND WOMEN'S HISTORY".

atria
INSTITUTE ON
GENDER EQUALITY
AND WOMEN'S HISTORY

Komende donderdag 31 januari is het, naast 75 jaar Beatrix, **Gedichtendag** en het begin van de eerste

Week van de poëzie met als thema 'muziek'. Poëzie en muziek zijn altijd al nauw verbonden geweest. Al in de klassiek oudheid werden gedichten met instrumenten begeleid. En nog steeds maken dichters gebruik van harmonische klankkleuren en muzikanten van dichtelijke teksten om hun verhaal te vertellen. "Poëzie is de muziek van de ziel", zei Voltaire. Een week lang vinden in Nederland en Vlaanderen allerlei dichtelijke en muzikale activiteiten plaats. Een aantal wil ik onder de aandacht brengen:

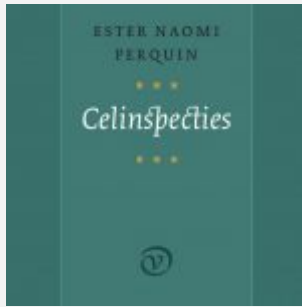
- Museum Oud Amelisweerd is donderdag de 31e vanaf 14.30u geopend voor het Utrechts Dichters Gilde en publiek. Vanaf 15u staat het huis vol voordragende dichters, waaronder *Ellen Deckwitz* en *Vrouwke Tuinman*. Omdat het Museum de Armando collectie zal gaan huisvesten, doet iedereen als eerbetoon ook een gedicht van Armando. Het Gilde zal gedurende de dag in de hele stad 2500 gratis exemplaren uitdelen van hun speciaal voor Gedichtendag gemaakte bundel. Het eerste exemplaar zal officieel overhandigd worden rond 16.30u in het museum.

- In café Livre in Breda wordt op 31 januari een avond gewijd aan **Ida Gerhardt**, dichteres en inspiratiebron voor jonge dichters. Ze beschrijft in krachtige bewoordingen haar thema's, zoals de spanningen van haar ongelukkige jeugd, hypocrisie en het Hollandse landschap. Haar gedichten zijn vaak troostend en geven uitdrukking aan een diepere zinvolheid en samenhang van het leven. Dr Mieke Koenen, die werkt aan een biografie over Ida Gerhardt, zal komen spreken. Er zal werk worden voorgedragen. Uit de bundel die recent is uitgebracht, "Klinkend vers", zullen op muziek gezette gedichten worden gezongen en op de piano begeleid. (www.cafelivre.nl/poetique)
- Op 3 februari komt **Judith Herzberg** in de bibliotheek in Amstelveen voorlezen uit eigen werk. Haar gedichten gaan niet over wat hoort of wat vaststaat, maar over de wandelingen van de geest, of over de slingerende wegen van het leven. Over wat men bedoelde maar toch niet zei of kon zeggen, over een gebaar, een gemis of de verdeeldheid in ieders hoofd en hart.
- Voor meer info over gedichtendag en alle activiteiten: www.gedichtendag.com

Tijdens de **Poëzieweek** is er een Poëziegeschenk voor ieder die voor € 15,- poëzie koopt. Het is de opvolger van de traditionele Gedichtendagbundel. Anna Enquist heeft hiervoor de bundel "Een kooi van klank" geschreven, die gaat over de rol van muziek op gebieden waar woorden geen betekenis hebben of hun betekenis zijn kwijtgeraakt. Al eerder werden door Anna Enquist muziek en taal met elkaar verweven, vanaf haar poëziedebuut "Soldatenliederen" tot de roman "Contrapunt" met Bach's Goldbergvariaties als thema voor elk hoofdstuk. Haar gedichten klinken droevig en hard. Vrijwel gelijktijdig met de geschenkbundel zal haar verzameld werk tot nu toe verschijnen "Gedichten 1991-2012".

Vooraf aan 'Week van de poëzie' wordt woensdag 30 januari in Utrecht (Ottone, Kromme Nieuwegracht 62) de jaarlijkse

VSB Poëzieprijs voor Nederlandstalige poëzie uitgereikt. De enige vrouwelijke genomineerde is Ester Naomi Perquin met haar bundel *Celinspecties*. Jury-typering eerder: "... de wereld die Perquin nietsontziend en teder ontvouwt. Op verraderlijke luchtige toon scheidt ze met onvoorspelbare wendingen een gelaagde ruimte in deze bundel. Meer dan de geschiedenis van afzonderlijke criminelen vormt "Celinspecties een wereld waar we niet aan kunnen ontsnappen - met vragen over schuld en over het toeval, dat van alle mogelijkheden die we hebben levens maakt". Ester Perquin was de afgelopen jaren stadsdichter van Rotterdam. De bibliotheek heeft de bundel "Celinspecties" als recensie-exemplaar gekregen van de uitgever, dus wie interesse

heeft...

Onlangs uitgebrachte titels:

- De Ghanees-Canadese schrijfster *Esi Edugyan* heeft een swingende jazzroman uitgebracht ***Speel voor mij het lied van de dood***. Het beschrijft hoe de naziterreur werd ervaren door zwarten in Duitsland en in de door Duitsland bezette gebieden. Over de gekleurde slachtoffers van het nazisme is nog weinig geschreven. De roman heeft al verschillende prijzen gewonnen. Het is een ernstig en somber verhaal over geweld en onderdrukking, over de pijn van verraad en onvervulde dromen, maar ook een sprankelend energiek verhaal over muzikale creativiteit en vriendschap dwars door de moeilijke omstandigheden heen.

- ***De zeven uren die mijn leven veranderden*** van *Susanne Preusker* vertelt over het drama dat het leven van de Duitse gevangenispsychologe op z'n kop zette. Ze wordt gegijzeld, bedreigd en verkracht door een gevangene. Nauwkeurig vertelt ze wat meemaakt, maar vooral ook hoe ze de traumatische gebeurtenis heeft overleefd.

- ***Vergeef ons*** is de nieuwe roman van *A.M. Homes*. Met vrijwel al haar eerder romans (staan in de bibliotheek) zorgde ze voor veel opschudding, te negatief, te controversieel of seksueel te provocatief. Ook nu begint het verhaal donker, met een schildering van de slechtste kanten van de Amerikaanse maatschappij. De vertelkracht en humor van Homes, haar geweldige dialogen maken het verteerbaar. Er volgt een omslag, de afgegleden, lamledige hoofdpersoon komt tot inkeer. A.M. Homes heeft in een interview verteld dat ze het boek heeft geschreven in de schaduw van 9/11, nadenkend over de vraag hoe we een gelukkig, gezond en zinvol leven kunnen leiden in een wereld die half gek is en een volkomen onzekere toekomst tegemoet gaat.

- *Charlotte Mutsaers* heeft na meerdere romans, verhalen, en essays nu haar eerste echte dichtbundel uitgebracht, ***"Dooier op drift"***.

- ***"Alles wat er was"***, de 3e roman van *Hanna Bervoets* over hoe een achttal mensen, tot elkaar veroordeeld in een schoolgebouw, zich met elkaar verhouden na een soort apocalypse-achtige knal.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

- Een nieuwe ***"Weiblicher Akt"***, nummer 3, speelt op 13,14 en 15 februari in theater Kikker. De ondertitel luidt "2 of 3 dingen die ik (niet) van haar weet". Annette Kouwenhoven en Miranda Prein richten zich in dit 3e deel op dingen die gebeuren als je niet aan ze denkt. Het gaat, zoals in Akt I en II, niet meer over verschillen tussen vrouwen en mannen, want wat weet je nu als vrouw van een man of omgekeerd? De voorstellingen zijn zoektochten waarin geprobeerd wordt de vrouwelijke vorm, waarin de beide speelsters toevallig terecht zijn gekomen, te beschrijven.

- Na Ienke Kastelein mag nu de Utrechtse modeontwerpster ***Winde Rienstra*** (1981) de Utrechtse Kamers van het Centraal Museum met haar werk inrichten. Ze is in korte tijd bekend geworden met haar eigenzinnige ontwerpen. Haar werk speelt zich af op het grensvlak van mode, kunst en architectuur. Ze heeft een speciale liefde voor hout en het lijnenspel van houtnerven, waarmee ze in sommige ontwerpen een ruimtelijke omgeving maakt rond het lichaam. Daarbinnen kunnen haar materialen schitteren als sieraden. Ze heeft een mooi gevoel voor handwerk, ambacht en details. Zie ook www.centraalmuseum.nl

- Op 8 februari herhaalt Salon Saffier in de serie ***"Vrouwen op vrijdag"*** voor een 3e keer de avond over Marguerite

Yourcenar. En het loopt alweer snel vol. Zie nieuwsbrief van september jl. en www.salonsaffier.nl

- Nog tot 3 maart is in Zundert, in het Vincent van GoghHuis, de tentoonstelling over **Henriëtte Roland Holst** te bezoeken. Ook hier heb ik al over geschreven in de brief van september. Vlakbij Zundert, op landgoed Oude Buissche Heide, is de bijzondere wandelroute uitgezet langs haar lievelingsplekjes en gedichten op panelen.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Er zijn een aantal gloednieuwe boeken in de bibliotheek, en een paar iets minder gloednieuwe, maar wel bijzonder:

Papieren kind van Randy Susan Meyers, *Openhartig* van Patricia Vlasman, *Kind van sneeuw* van Eowyn Ivey, *Het paradijs* van Andrea Hanna Hünninger, *Slagschaduw* van Lilian Blom, *Vlieggedrag* van Barbara Kingsolver en *De verzegelde brief* van Emma Donoghue.

Verder: *De stiefmoeder* van Renate Dorrestein, *De samenkomst* van Anne Enright, *Het meisje met de 9 vingers* van Laia Fabregas, *De mooie jaren van mijn jeugd* van Ana Novac, *Droomfabriek* van Sara Stridsberg, *Black, white and Jewish* van Rebecca Walker en *Aan de randen van de tijd*, gedichten van Zsuzsa Beney.

De leenbijdrage voor 2013 is vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ING banknr 9266995 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2013'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 januari 2013